

LOS FONAMENTS DE LA MORAL

CONFERENCIA DONADA PEL CATEDRÀTIC D' AQUESTA UNIVERSITAT D. ODON DE BORN EN LO CIRCOL DE LLIBREPENSAORS «LA LLUM» LO DIA 21 DE NOVEMBRE DE 1891.

Com diguerem en nostre número darrer, fou notabilíssima la conferència de que fem mèrit al encobrir aquest article, i de la qual anem a donar una lleugera idea a nostres llegidors.

L' exordi del conferenciant se concretà a dir que no venia a desenrotllar un tema en lo qual tant i tant s' hi podia dir, sino a canviar impressions, a parlar com entre amics del assumpte que més té d' interessar a les societats civilitzades, i que seria impossible d' agotar lo tema en un dia, podria ser continuat també en altres.

Entra desseguida al terreny del anàlisi dels fonaments de la moral, i afirma que tota moral religiosa es antimoral, per servir de base a la divinació de tot lo que no pot explicar-se fàcilment, i no com a fruyt de la ciencia i la raó, sino tot lo més com a elucubracions del geni, que extant la marca de fàbrica de la divinitat donant origen extrahumà a tot lo que l' home no havia arribat encara a explicar-se.

Y que la moral de las religions positives son totes immorals, diu l' orador, ho probe que cap d' ellas té caracter d' universalitat, sino particular de conveniencies de cada una, consignant l' Imperi dels sacerdots en lloch del dels sabis, que sempre fora més just, i fent que tothom ficia la mirada al cel pera fer-ells lo que més los convingui en la terra.

Sent la religió la afirmació de la vida espiritual i contemplativa, per lògica conseqüència es la negació, va en contra de la vida material i experimental. Proba d' això la tenebrosa Edat Mitja, en que pera salvar lo espiritual, l' ànima, se cremava lo material, lo cos. Y això no obstant, lo sacerdot es positivista de son benestar, vol lo recreo de son cos, i mentres per un costat aconsella l' anti-racional procediment dels asots i la penitència i crea un manament de la ley de Deu tot misticisme, aixeca ls manaments de la Iglesia, que son la negació dels primers per manifestarse en ella sa se de domini i de riquesas, resultant que en lloch de parar l' altra galta quan rebí una bofetada, lo que fa se treure sempre la espasa del poder contra qui no se supedita a cegas a sa voluntat.

En aquest punt de la conferència obra un notable paràntesi l' orador i sosté ab brillants periodos la teoria de la no existencia històrica de Jesús ni com a Deu ni com a home, comperant lo Cid de nostra llegenda, de qui diu que a pesar de que encara s' diuen misses, per la seva ànima may ha existit son cos, sino que la tradició aixeca un héroe que personifica una época i l' arribà a donar forma i a creure en sa existencia de la mateixa manera que en una sala plena de fumadors las ondulacions del fum forja fantasmats que ls ulls las aprecia com si tossen realitats. La idea de donar vida a Jesús prové del budhisme que donà vida a Budha, i la mateixa paraula Cristo, segons l' orador, no es més que la corrupció del seu Crisma de las antigas legends indostínicas.

Seguint luego en lo tema proposat, s' ocupa del infern i del purgatori en termes altament desfavorables pera qui va inventar tals paparrusos, i fa luego una acerada tant com acerada crítica del catolicisme en la estupidés de considerar lo celibat com un estat perfecte (que tant malament observan molts sacerdots) fins al punt de fer del matrimoni un sagrament pera perdonar a priori lo gran peccat que tenen de cometre ls casats al anar a cumplir la més inútil de las lleys de la naturalesa i per la qual se reproduch la especie humana. Y no contents encor d' això, al venir al mon lo fruyt del matrimoni també l' catolicisme l' considera impur, y carregantli un peccat del qual es totalment impossible que n' pugui tenir culpa, voluntat ni conciencia, lo té de purificar per medi del baptisme, teoria anti-racional, anti lògica i altament immoral, perque l' còdic moral té de ser basat en teorias positives de moral universal, i la moral catòlica, en lloch de moral positiva no resulta, segons l' orador, més que moral negativa, en prova de lo qual cita lo exemple de que en molts pobles, quan lo rector se toba ab personas il·lustradas que no volen anar a missa ni creuen en la moral catòlica,

las hi demans que sigan hipócritas y que, encara que no creguin en res, que no fassin veure pera que ho creguin los ignorants, i aixis fomenten la hipocresia fent guerra a la moral verdadera, y contemporanizant ab l' il·lustrat, si es hipócrita, tan sols pel fi de seguir explotant la ignorancia.

S' ocupa luego del jesuitisme y sa genuina significació catòlica, analisant baix la verdadera moral sa divisa de lo *fi justifica ls medis*. Ataca valentment aquesta teoria fonsa, i sosté la contraria de que a un bon fi sols s' hi pot anar per bons medis, y que may males causas poden portar fins bons. Per això, continúa l' conferenciant, la bandera catòlica, enllotada ab tanta sanch de mártirs y de sabis, no pot portar a res que sia de profit per la humanitat. Y com antitesis a aquesta bandera catòlica presenta l' orador la de la masoneria, que proclama una moral universal positiva y fa que dintre d' ella hi còpigan tots los homes de bons voluntats, si sian democratas, si sian socialistas ó sian anarquistas.

Y comensà a sentar los fonaments d' una verdadera moral universal y positiva que constituïra las bases d' una societat civilizada, significat que en tota constitució d' una societat l' individu té de tenir garantidas sas funcions de llibertat dintre d' una moral comú a tots los individus, a tots los pobles y a totes las rasses. L' únic que hi pot haver diferent, segueix explicant l' il·lustrat catedràtic, es lo regimen de aquesta moral, pero may sos fonaments. Y l' regimen, en concepte del orador, té de graduarse per la il·lustració, per la educació, per la inteligencia dels pobles respectius, que en això compara als terrenos de seca y als de regadiu, en los quals no pot considerarse may igual la cantitat d' aygua que necessitaria d' una mina pera donar iguals fruyts, perque sent l' un terreny permoleable y l' altre impermeable, se n' perdria molts més pel camí del primer que del segon y de consegüent se necessitaria sempre molts menos aquest que aquell. Y lo pitjor es que quan per mala aplicació dels principis aquestos no donan lo que d' ells s' espera, los mals resultats no ls creuen culpa de las personas, sino de las ideas.

Los fonaments de la moral, afirma l' savi orador, no poden trobarse en altre puesto que en la mateixa naturalesa: en la anatomia, en la fisiologia, en la embriogenia y en la sociologia. En tota societat s' ha de garantir a sos membres las satisfaccions de la vida individual y de la vida social. En las primeras entra com a primer factor la llibertat; en las segonas lo tindre garantint lo dret a la vida a cambi del deber al treball. Qui no contribuïra en res al be de la societat, aquesta té l' dret a excluirlo d' ella, perque en bona moral ningú té dret a ser abel·lit en l' abellar social.

Y senta també l' orador com indispensable fonament de la moral, lo dret de defensa, per estricta justicia, de tot aquell que s' vegi atacat en qualsevol relació de la vida ó en la mateixa, igualment individual que social, del qual dimana l' dret revolucionari, per lo que la insurrecció contra tota tiranía es no tan sols un dret moral y filosòfic, sino un deber que té de ferse práctic en tots los actes de la vida que las circunstancias ho demanin.

Y acaba tan notable conferència, després de més d' una hora i mitja de parlar, recordant que no estant ni molt menos agotat lo tema, no seria difícil que altre dia tornés a ocupar la tribuna de *La Llum* pera seguir disarant sobre l' mateix interessant assumpte.

Es inútil remarcar lo gust y la atenció ab que fou escoltat y aplaudit nostre apreciat amic Odón de Buen, perque es ben segur que ab aquestas mal forjadas ratllas ab que donem petita idea de son tan hermo treball, nostres llegidors s' haurán ja format lo degut concepte de sa importancia y transcendencia.

Vilassar de Mar 20 Novembre 1891.

Amich Director é incorruptible company d' heretia: La llum d' una dona y la inconsciencia de un federal i llibre-pensador son causes de que jo supliqui

a V. la inserció de la present en las heréticas columnas de *La Tramontana*.

Lo que no pogué lograr lo adonem d' aquesta parruquia ab lo difunt D. Ramon Caranyá, de que abduché de sas conviccions filosóficas racionalistas, ho he lograt ara aquell ab una llet que ha deixat de dos anys, y que naturalment era sols registrada civilment; puig a los quinze dies de mort en Caranyá, la vida, viviente de la voluntat del que fou son autor, la feu baxar per l' Iglesia catòlica, deixat així lloch a que la fides mística d' aquest poble reboli de satisfacció, considerantlo com una piràmida victoriosa.

Precedint del resto de Espanya, diré que aquest desencant public més possibit d' una addicció corrent de superstició erronífica que no era cap tot, y com la sempre que creix per entremés del profidia blat, s' ha arrelat ja en homes que bruvatejaven de desaprocurats y revolucionaris. Tant cert es, per desgracia, lo que diu, que fa molts puchs dies que no se obrer, que té una filla de 19 ó 20 anys, la qual no era cristiana encara, la feu baxar també per l' Iglesia; proba convincent de que no eran pas veraderas las manifestacions que feya ab los ulls plorosos y rostre comogut de adirmit federal y fervent llibre-pensador.

Seguint per així camí, los qui per convicció y per temperament ostentén idees de llibertat y de progrés, nos presentem aquests dies que fugir d' aquest poble com qui fug d' aquella Espanya hipócrita y fanática que tenia establert l' odió y sanguinari tribunal de la inquisició per los propagadors y defensors de las veritats, de la rebó y de la ciencia.

LEONARDO VILARROSA.

Mataró 30 Novembre 1891.

Endemont Director: Posa en son coneixement, pera que sia insertat an son periódico, lo fet que m' he parat la pucha dies.

Com diga que ja hi ha molts diass que n' trobo mala't, y no poden me familia servirse a ls nits, se decití enviar a buscar una *siervada María*, la qual se presentá al meu quarto pera asistirme.

Quan fou ja entrada la nit, dita *hermana* començá per indicarme la necessitat de comregar, y com veíu de sas mans idees, li veig dir que jo no he de baxar ab tal cosa ni creys que dita operació me pogués aliviar en res, y de consegüent no m' molestas més ab semblants retòricas.

Com es natural, se indigná la *hermana* y m' tractá molt malament, tant, que veig passar la nit com an passant sense donarme ni eliquit aygua per beure, y per fi de festa al endema no volgué l' consent que vingué ningú a assistir a un endemont. Abaixat queda demostrat lo bon servici que prestas aquestas gaudules a la humanitat; més ben dit, no fan més que espantar maela y servir no més als catòlics pera poderne treure missas y altres negociis.

També dech dirli que a la mateixa nit algun *intrús* Jomoni s' hem devia fua al quarto y s' distingué brintant 8 monedas de 5 pessetas que tenia sobre una taula. Com no havia entrat al quarto més que la indicada *hermana*, en conciencia no poch pensar que fos ella la que creués més que creués més que creués per obra d' encantament, com solen fer los dimonis. Jesús, Maria, me 't trech!

Ab això ja veu, Sr. Director, fins abont alcanço los bons sentiments dels caracolítics, puos no sent catòlic lo deixas morir en lo més trist abandonat.

Se desquiesca de vostú lo seu amich y correligionari,

Ros del AVASSO

Vilassar de Dalt 30 Novembre 1891.

Apreciat company: Per casualitat m' ha vingut a las mans aquest paperot que per deshonra de la classe treballadora se publica ab lo nom de *El Obrero* y es orgue de la federació. Tres classes de vapors y veig en son últim adonero una promesa contra *ls agressors*, que diuhent ella, del poliassa Fontanals (s) Federal, firmada per un tal Ricar y Pl. del vehi poble de Premiá de Dalt, en nom de sos representants, que ignoran la major part d' ells lo fet de Manresa y qui en aquest tipu representen la miseria i la miseria d' aquesta casa de Premiá. Y donchs per qué no protestaven d' aquesta agrecció que fou realitzada pels representants ab paga justa ab policia de la secret!

La veritat, lo llegir la citada promesa no ha fet més que inspirarme compassió y descontentament. El he posat al servey dels gossos de premsa de la burguesia del sam fabril.

Lo que deixo escrit estich disposat a sostindreho devant dels mateixos representants en reunió pública.

J. V.

Sant Colomá de Desembre de 1891.

Estimat amic: Aquestes dies hem tingut un predicador freix caputí que segons se diu es germà del vicari d' aquesta vila, que entre altres besties sagradas y ab una eloqüencia de carteró que l' caracterisa, digué que la Espanya tenia un peccat molt gran y que lo probe la tenia ab las inundacions y terremotos que de nos envia. Pero sempre caputí, també deuen tenir un gran peccat aquesta onvanta de mojes y demás legions en que Deu hi envia ls temps metant a tort y a dret y trempent desde la cru més sagrada al confessorari que ha escoltat més indecencias, perqué qui goberna ls terremotos y las inundacions ha de gobernar també ls temps, no pots de que hi hagués dos directores atmosfèrics, ó dos Deus, que se igual. Y quinas abissals aquest frere 's deu creure que aquest poble encara es pera comular?

Ara ve la grossa: s' ara los que treballan lo diamanet, perdono me la expresió, son una lletoria, cotja robat a Deu; (terron) No n' falleva d' altre que l' treballador que no n' té prov dels sis dies a la setmana del mesquí jornal que guanya y té de treballar un sich lo diamanet pera no endoverar y ser tractat d' embustero, vingut aquí on parlant, una plume catòlica del rector y de la familia i sanch dret d' insultar y no insultat desde dalt de la trona tractantnos de ladres després que l' hem de mantenir ab la equansa dreta, després que viu a les nostres... pu que en agrahit aquest mesquí si ho des

crisiana y se 'ns permetés tornar per la veritat, se di-
riam: y vosaltres, frares y castralls, ¿qué sou? ¿qué heu
agut? ¿los conventos que tenia ¿donde los heu destruïts?
¿treballant? no, perquè 'l treball sempre se ha fet per
je no seria treball y 's que adquiríen aquestes
grans propietats sense la honrada del treball. ¿qué
se 'ls diu y què son? però hem fet aquesta mala ex-
pressió no se la diuen, no se la poden dir... y 's què m-
mostrin, sense contar los de las monjas, que possueixen a
última del siglo xvii... ¿'s abont los heu tret? ¿don-
de los heu tret? ¿y encara no pagaven res de contri-
bució al Rei? Y potser se haurien apoderat de tota Es-
panya, si los Cortes de 1606 no haguessen suplicat a
Felip IV que tractés ab més veritat de poder, limitis als
benes que 's estroyen cada dia del ben sagrat y havien
a parar a mans del clero. Es així que no ment. Costa
molt poch d'insular y dir diharats desde ahont gaudu
el privilegi de que ningú se pot contestar. Burro de la
iglesia, herido de la trona y se no contentará tal com
marchado. Esperém acompanya. Los trabajadores, quan
jerón, ho fem en puestas que tothom es pot tornar
la reciproca. Si ho feu vosaltres, a més de poder con-
quistar la dels nobres, no reglaré un ciri guanyat en
dinheiro, pero treballar honradament.
Ment y dispo, amic Director, de vos

RAYAL ALAT

REVISTA DEL MES DE NOVEMBRE

Novembre, segons se veu
es un mes dels més agruats,
pues comença per Tutana
y acaba... per Sant Andreu.

Es lo més dels panells
y lo més de la castanya,
especialment a la Espanya
que los donem satisfeta.

Es tant lo més dels moris,
per visitá 'l cementiri
més que alí hi ha deliri
de fomentat greus recors.

De coronas mortuorias
se 'n voluen per tot arreu
de més ó de menys por
y sempre ab dedicatorias.

Per tots los parents 'n hi ha:
«A mi madre, A mi marit,
A mi esposa, A mi hermanu,
A mi sogra, A mi sogra, A mi sogra»

Què 'n es del mes al final
tothom la butxaca mira,
bueno 's recone, bueno 's gira,
per si es que hi queda alguna val,
pues 's acaba la diada
de comols y descomols,
l'ideal dels espanyols:
de Nadal la gran rifa.

Es precís comprar billets
emprant-se 'l metallesco;
la sort ens obrirá 's brases
y 'ns donará satisfeta.

Com en lo mes, considero
que es tot lladit y faticho,
si mentes, si no som riche,
creyem que podrém serbo.

Qui tregui la grossa ray!
Lo que es jo no la treuré,
No hi flich sort y... ¿qué tindré
si billets no 'n compro may?

En demés, si, ¿qui no ho sabí
la ben menat lo ministre,
¿no ho sabíam? No es militar
ni 'm dona cap mal de cap,
pues si algú, de bona fe
exclama: — De, ¿qué farà?

«Que porten nou algun plan
alos que han portat, ¿que porten
amouren bronquinal? ¿onill?
«Que dicarén noves lleyes?
«Que prestarán nous serveys
si hi podrán tota lo zollí?

No passen cuidados, ¿què
la poden dar-ne tranquils?
No 's espantin, no, ni 's mila.
Res de nou succedirá.

Lo ministre, no es pas
ni nou ni vell. ¿No 's tristíssim?
Es no més que 's dillit d'elles
ens hi han portat un pedret.

Entre 's cant més hatibullo
que 'ns porta lo negre sort,
lo ment que 's dillit de
no 's esclat ni ab los ulls.

Cada dia puja més,
que eny en or 'ns dóna quants rals,
tot heu dir que té condals
pero condals ab exés.

Lo Blanch tot l'or saupera
y 'ns dona billers, lo dia.
Y ab aquestos papers
no som abont avés encara.

Si atés el continuació,
de billers las quatrilles
fan bonhom, cademes...
ni ser la festa may.

Lo se també 's ha portat
tres condals, es, acompanyat,
que se ho trametan tot just,
so no fem un diharat.

Mes, calma, calma, res...
traballa pobla, treballa
escola, aborre, aborre, aborre,
y... val, no 'l dillit res més.

Del Novembre, aquestos son
los noves més principals,
deyant apert altres més,
que massa sabem que hi son.

Lo dijous de la setmana passada, a la hora
anunciada, comensá 'l tantes vegades suspés
judici oral sobre la causa que 'ns segueixen
juntets lo rector y la majordona de Fullella,
procedint contra 'l director de LA TRAMONTANA.

La Audiencia estava plena de tramontanyes
que omplian tots los passadissos d'aquell
edifici... y allí tingueren de quedar-se, perquè
la vista se celebrá a porta tancada... com de
costum, ja pot dir-se sempre que 's tracta de LA
TRAMONTANA.

Los testimonis de la part querelant, tres in-
felissims dones que 's desirien guanyar algo tant
aquella feyna, abocaren cada mentida que can-
tava 'l misteri, com se robá ab alguns docu-
ments presentats per la defensa... y no 's deixá
probar en altres documents no menos interes-
sants.

En cambi 's testimonis del defensor no po-
gueren estar més unánims ni acordes en tot lo
manifestat.

Lo Sr. Vallés y Ribot no pogué fer l'Informe
de defensa per trobar-se malalt d'anginas en
aquells moments, y 's encarregá de la defensa
nostre amic J. Surribas.

La sentència, que 's dictá dilluns y se 'n co-
municá dimocres, ha sigut, com no podia me-
nos d'esperarse, de libre absolució pel proce-
ssat J. Lluans, director d'aquest periódich.

Aprenguin per un'altra vegada lo rector y la
majordona de Fullella.

Als nous ministres de la conjunció reformista
senyors Elduayen y Romero los ha cagut
demunt tal plaga d'amiche sollicitantlos cuillers
pera menjar del presupost, que ja no saben
com ferho ni per abont girarse ab tants preten-
dents.

Lo primer, ministre de la Gobernació, sembla
que pensava combinar una quantitat de gobernodors
pera colocar amichs, més tants aspirants a Pons
Pilat li han sortit, que renuncia generosament
per ara a la combinació si no pot augmentar en
dos ó trescentas las provincias d'Espanya.

Y 'l Sr. Romero, ministre d'Ultramar, ha
tingut de fugir de Madrid per uns quants dies,
ansant-se a Antequera ahont no 'l pogan mar-
jar la gent que vol embarcarse per anar a
América d'fer fortuna.

Es un consell pel poble lo desinterés ab que
professan sas idees los polítics partidaris dels
que gobernan.

A conseqüència de las oscilacions dels valors
que 's cotizan en bolsa, a Madrid hi ha hagut
en lo darrer dia de mes algunas quiebres d'ale-
ments banquers.

«La lístima es que encara'n quedan tants en
més que perfecte estat de salut a la butxaca!»

Altra vegada 's tracta d'una nova aliança,
coalicció ó lo que resulti entre 's partits repu-
blicans.

Zero y van trenta mil.
Y es casi segur que 's quedará com sempre
als límits de las personalitats.

Un periódich cerca que 's publicava a Ma-
drít ab lo nom de La Fe, ha passat a millor
vida, que diuben ells, deixant de publicar-se.

De modo que 's carandans ja han perdut
la fe.
Si verament los aixit, se 's podria felicitar.
Perque com aquesta senyora va tapada d'ulls,
lo qui no la tinga may está tan en disposició
de rodar la sinia del catolicisme.

Lo dilluns d'aquesta setmana comensá en la
Audiencia d'aquesta ciutat la vista en judici

oral y públic de la causa sobre unas irregu-
laritats descubertas en las brigades del Ajunta-
ment allá per l'Octubre del any 1883.

Segons sembla, se filtraven setmanalment al-
guns milers de pesetas en los comptes de ca-
rretadas de grava, personal, etc., etc., y al anar
la justicia, mes anys després, a averiguar qué
succedia, resultan processos un parell y mitj
de peix menut, y para de contar, sent aixis que
està en la conciencia de tothom que 'l mal veni-
a de més amunt, pero de molt més amunt.

Res, que la lley sempre resulta una tarxa de
pescar ab nus tan débil, que 'l peix gros sempre
la trenca y s'escapa, y 'l peix petit, pobret, es
l'únich que hi queda pescat.

Ja s'ha trobat al Sr. Cos-Cagon, ex-ministre
d'Hisenda, algun mérit com a advocat pera
passar al ministeri de Gracia y Justicia en la darre-
ra crisis.

Segons explica un periódich madrilenyo, en
temps de Narvaes lo Sr. Cos exercia de fiscal,
y en aquest càrrec va contraure 'l mérit de do-
mant pena de mort per D. Nemeal Fernández
Cuesta, pel delictu d'haber escrit un articulo
parlant de la petruca del jefe del guborn.

«Qui dubta, donchs, dels serveys a la patria
que té prestats aquest gittraan home!»

Lo saló de conferencias del Congrès ha sigut
teatre en d'aquestos dies d'una discussió in-
teressant.

Un diputat y un periodista, gallegos ells, han
anat a gerratades per aquells andurriols de la
sobrerania nacional dosimétrica, divertint agre-
dablement a la concurrència pel modo original
d'anar, no a gerratada seca, sino a gerratada
mullada, perquè las armas foren dos parayguas
y 'n sortiren de la batalla com a zops.

Y no arriben a més las noves noticias. Su-
posém, no obstant, que després s'haurán de-
salfat...

L'Ajuntament de Barcelona es partidari de
la agregació a la capital dels pobles de Gracia,
S. Martí, Sans, S. Andreu, S. Gervasi, Las
Corts, Valcarlos y Sarriá.

Se comprén. Una de las cláusulas de la agre-
gació es que 's deutes de la capital passerin
també a ser deutes dels pobles agregats, y la
questió es augmentar lo número de pagamos.

Felicitem els inglesos de la ciutat dels com-
tes per aquest futur augment d'espanyols.

L'amic C. Litrán desenrotllá magnífic-
ment lo dissapte passat en La Lum lo tema La
dona en el cristianisme, escaült per sa confe-
rencia.

Una preciosa recopilació de datos sobre 'l
modo ab que 's para de la Iglesia tractan a la
dona llei, exposats ab claretat, bon método y
apropiat llenguatge.

Lo conferenciante deixá probat que 'l cristia-
nisme continuá encara embrutit a la dona, y
sols lo lliure pensament la posa al lloch que li
correspon.

La Societat Autònoma de Donas de Barcelo-
nia celebrá reunió general lo próxim diu-
menje, dia 6 del corrent, a las 4 de la tarde en
son local social carrer de Ferlandins, n.º 20,
pis 1.º.

Quin avís se 'ns suplica pera que arribi a co-
neciment de totas las associadas, recomanant-
las sa assistencia.

Nostre apreciat colega de Madrid Las Dom-
nicales del Librepensamiento ha solert dues
novas denuncias.

No cal dir quant sentim son percaus.
Y quan estém disposats a seguir pel mateix
calvari.

L'obrer Ventura Fortuny ha escrit un drama
que porta per títol Vengador y Suicida, quin
estreno tindrà lloch en lo teatro Lope de Vega,
del Poble Sec, lo dissapte dia 22 del corrent
mes.

La Societat de Fadrins y Aprendis Paletes
de Barcelona nos prega anunciem que son do-
micell social y administració quedon instal-
lats en el carrer de Xuclá, n.º 16, pis 1.º, 3.º planta,
ahont poden dirigir-se tots los individuos y co-

lectivitat obrera que vulgan posarse en relacions ab la citada corporació.

Aquells excrecència dels representants vapo-rosos que deshonra'l nom de El Obrero ha tornat a fer uns de sas inmundas peculiares dep-ositions a conseqüència del mal de ventre que li provocà nostre sueltio sobre la farsa que están representant a Manresa.

[Molt be, gossos d' en Sedó, plagas del obrer, auxiliars de la policia i pintors de deu contra un!

Celebrém que nostras ventadas continúhin fentros revolver en lo fanch de vostras indigni-tats y miserias.

[Nos causa tanta satisfacció que se os com-templi tal com sou!

La Guerra Social ha posat ja los punts sobre las is, com se sol dir, en la qüestió de Manresa, ahont pretenim fer una valentia de pinxo de cinch pessetas diarias, li ha resultat una agre-sió (?) al jefe de la cuadrilla policíesca-vapo-rosa que s' atrevi contra un malalt en lo carrer de Ponent.

Ja es hora de que tothom tracti a aquesta gentussa com se mereix.

ESPECTACLES

Després de moltes proves, podem dir que n' havém trobat un que val. Me referencio a un tanor pera 'l gran teatro del Liceo. Lo Sr. Grau no es tot gran destia 'l públic; lo Sr. Gasaniti no val lo que vella anys encara; lo tenor, que corria lo més entusiasmat a numerosos publicis ab una sola ópera, no ha tograt molt bona en-creda en lo Liceo; mes al últim ne havém trobat un, lo Sr. Luciani. Ara no més li falta la empresa trobar alguna parta que vegin un xich be, y tot entrà a peir de joia.

En lo Roma se estrenà, la setmana passada, una obra arragó, original (perque la empresa no 'a oйда de dir real i lo que sia, del Sr. Pous. 'Yina 'l doctor) es una joguina molt entretinguda, encor que lo tercer acte es molt pesat y la final es tota los actes d' efecte. Los ar-tistas molt be; poscor un xich massa exagerat lo senyor Capdevila.

Ferme després forçada es un drama trágic que no anuncia la empresa del Novetats y ara resulta que lo estreno ha tingut loch en lo Calvo-Vico. La obra está ben escrita, hi ha situaciones interessant dramáticas; se coneix que 'l Sr. Amat sab de lo que tracta; ab tot y tenir molt bon éxit, a queix havia guanyat molt més al los actors li haguessen representat ab més conciencia.

—L'AVANTAGE

EPIGRAMATICS CUBANS

Per vora d' un platener una foca nit passava y com més adelantava més sentia gemegar.

Per si mon pas veig parer temant veure pe 'la recona morta y ferit a trappe na, m' acosto y, ¡los malditos! veig a un parell de negritos que s' estaven fent peons.

Ab gran amor estimava en l' Habana a una molata, perque a nos se feya tragica del que lo li demostava.

Elle 'm venava y plantava, me cula tres y fortos, y era duonya dels ahorros que podia arrencigar, ara un dia la veig deixar perque sempre 'm feya morros.

M. Garó

Lo clero francés está actualment ballant un ball rodó que molt be podria ser que acabés en tapassós.

Ja saben nostras lectors que l' arcab...ize de Aix, ab motiu d' haver prohibit lo govern fran-cós noves remesas de cura fanática a Roma, lo tal arxmitrat dirigí una carta al ministre de

Justicia de la nació vehina, dihentli que ell no estava disposat a obehirlo en aixó de suspendre las pelegrinacions.

Y vetaquí que al ministre li pujá la mosca al nas, y enviá la carta del bitze al tribunal correc-cional, lo qui aplicant la ley al monsteyro igual que si 's tractés de qualsevulla pelete, lo ha condemnat a pagar tres mil misas de multa, ab lo qual sembla que ha arrencat tres mil caix-als de pesseta cada un al barata-glorias.

Mes com en aixó de no voler anar may a sota, lo clero es igual a tot arreu, los capelluts y 'ls clericos francesos arman tal saragata per la garrotada arcabishel que 's ha caygut dem-unt, que tot son manifestacions de simpatia al condemnat y de censuras al govern y al tri-bunal condemnador, en vista de quinas mani-festacions lo ministre s' ha dirigit al Nunci francés (no al pregoner, sino al embaixador del papa) fentli a saber que si 'l clero d' aquella nació continú per aquest camí, li suprimira la menjadora y en paus.

Y com aixó ja no es tocar al esperit, sino a la carn, lo Nunci ha pegat un brinco tot assasat y ha trasmes la nova al papa de tots los catò-lichs, lo qui ha recomanat al clero francés que sobre tot sigan bons minyons ab lo govern, perque aixó d' acabar-se la paga de l' Estat es una cosa que 's esgarria.

Si 'l govern francés y tots los demés governs comenassin per aquí ahont volen acabar, ja veuriam com lo clero a tot arreu seria més sus-mis y no alisaría tant lo gallo, sempre que sapigués que en descantellant se li aplicaria la ley igual que a qualsevulla fill de vebl.

Ja es hora de que als ensotanats se 's li fiqui dintre la legalitat comó...

Si no volen veures algun dia al comú sense legalitat.

Discursejant l' altre dia a la missa matinal lo rector de Lavit, va dir que pera allunyar las tempestats se deixessen de fer fums sos feligres-os ab llorer y olivera benedidas, perque per més benihits que sian no tenen cap propietat, com aixis mateix que ningú cura fent creus y resant peranostres y que no hi ha ni ha gegut may paraisos ni bruxots de cap mena.

¡Toqui, senyor rector! Aixó es parlar com persona il·lustrada.

Pero (malament, ja hi ha un pero) seguidam-ent va alegar que quan tingessen més que anessen a trobarlo a n' ell que 's curaria y que quan amenessés tempestat que li recomanessen a n' ell l' allunyaría.

[Malvinatje las betas dels calstots del sant que está de guardia en la administració central del despai de localitats divinas pera entrar a la gloria a veure la cara de Deu!

Un rector que trobava bo, al cap y al fi me resulta un cursendero fent la guerra a tots sos colegas y predicant sa mercancia al peu del altar si més ni menos que un arrenca-caixals dalt del corse!...

Es tota una pega que ni per remey se 'n trobi un en bon estat.

Lo bisbe de Girona volgué visitar las ovel·las de Vilansant y d' Avinyonet, y com lo primer de dits pobles es tan carca com liberal lo se-gon, li succehí a se enlustríssima que 'l festo-jaren tant a l' un com ni 's recordaren d' ell al altre, fins al extrem de que 'l rector del últim tracta de malvats a sos habitants desde la bujola mística y 'l mitrat no volgué passar allí la nit, tement potser que a aquells pacífichs habitants que no son de la seva corda no se 's antoixés menjar escabeig de bisbe 'l endemà al mati pera desdejunarse.

Quan los pobles aixis ja no fan cas de las mit-ras, bon senyal.

Lo rector de Bellmunt ha baladrejat desde la trona contra 'ls periódichs anti-clericos.

Per la part que 'ns toca 'l rector citat, li do-ném moltes gracias.

Y li supliquém que continúhi en sa propa-ganda a favor nostre.

Que no som desagratihos.

Lo que es a Riudecols si que s' hi está que ni a Xauxs.

Entre un alcalde que no 's deixa cantar, ba-llar ni xiular, un framat que 's ven cordas ab nusos pera guanyar la gloria i baraso de cént-ims y un ensotant que 's tracta d' animals

desde 'l cubell de la bruciá de llans, están mil-lor que volen.

L' un dia una casada va a la gabis dels pecats y li aconsellán deixar al marit perque no ha volgut remullar la clepsa al fill; l' altre 'l fratrot los saqueja y 's demés la autoritat los pegs... ¡viva la Pepa!

Y Santa Revolució corsequi a tots aquestos esquizitos de tiranía a la menuda.

Lo Garbat es un fabricant de Premia de Mar que sab expreme 'l such al treballador de modo que es una desesperació pel qui té la pega de tenir de guanyarse las cataladas a casa d' ell, y no temintre prou tal vegada de donar de 14 a 16 pessetas semanales als que fan anar dos te-lers ha fet ara una recullida d' esquirols rebu-tats pel fabricans de Premia de Dalt, que proba-blement los deixará aviat sense cúa de tant gratarlos.

Res; ¡qué se 'n pot esperar d' un home que fa posar retas devant dels vidres pera que no 's trequin, y no 'n la posar allí ahont pot saltar una llansadora y malmetre una persona, com fa poch ha succehit en sa fabrica!

IMITACIÓ

Costan de un mestre, que un dia, tan pobre y tronat avia, que tan solament fumava las puntas que recullia. Lo que 'n infelia sufría es difícil d' explicar; mes prompte 's va consolar al veure que un altre mestre recullia ab má molt destre las puntas qu' eli va llenar.

J. Usón.

GEROGLIFICH

Kda X d
II
FASO
N N
II

SANTRET DE PALAPRUGELL

LOGOGRIFO NUMERIC

1 3 4 5 6 7 8 9 Vila catalana.
5 9 8 6 8 6 2 Public catala.
4 2 8 8 3 9 Carrer de Barcelona.
4 2 5 3 9 Nació europea.
1 3 6 9 Public catala.
9 3 8 4 Títol d' una ópera.
1 9 2 Num d' home.
7 6 Nota musical.
& Consonant.

F. ALAIN

SOLUCIÓ

1. LAS CABOARIAS DEL SÉNIERO PAMAT

KARAO—Ma-gra na.
LOGOGRIFO NUMERIC — Equadró, Quadras, Rosada, Romea, Suda, Dna, Or, Q.
TRABCA—CLASACA—Óper, Magdalena.

Tip. «La Academia» Borda de la Universitat, 6, Barcelona.

Almanach de La Tramontana

per l' any 1892

CALENDARI CIVIL

Preu UN ral. Se ven per tot arreu.